

ਸੇਵਕ ਜਿਹੜੇ ਖਰਵਾਹ ਅਤੇ ਹਿੰਮਤ ਕਰਦੇ ਹਨ

ਫ਼ਿਲਿੱਪੀਆਂ ਦੇ ਨਾਂਅ ਆਪਣੇ ਖ਼ਤ ਵਿਚ ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਕਈ ਵਾਰ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ‘ਵਹਾਇਆ’ ਜਾਣ ਦੀ ਗੱਲ ਕੀਤੀ (2: 17)। ਉਸ ਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਸਮਝਾਇਆ ਕਿ ਇਸ ਸੰਭਾਵਨਾ ਨਾਲ ਉਹਦੇ ਪਾਠਕਾਂ ਨੂੰ ਦੁੱਖ ਹੋਵੇਗਾ। ਸੋ ਉਸ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਤਸੱਲੀ ਦੇਣੀ ਚਾਹੀ। ਉਸ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਦੋ ਬੰਦੇ ਭੇਜਣ ਦੀਆਂ ਆਪਣੀਆਂ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਦੱਸੀਆਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇਕ ਨੂੰ ਤਾਂ ਉਸੇ ਵੇਲੇ (ਇਪਾਫ਼ਰੋਦੀਤੁਸ) ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਥੋੜ੍ਹੀ ਦੇਰ ਬਾਅਦ (ਤਿਮੋਥਿਉਸ) ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਭੇਜਣ ਦੀਆਂ ਆਪਣੀਆਂ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਦੱਸਣਾ ਸੀ। ਆਪਣੀਆਂ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਦੀ ਰੂਪਰੇਖਾ ਦੱਸਦਿਆਂ ਰਸੂਲ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਹਿਕਰਮੀਆਂ ਦੇ ਸੁਭਾਅ ਤੇ ਟਿੱਪਣੀ ਕੀਤੀ। ਉਸ ਦੀਆਂ 2: 19–30 ਵਿਚ ਅਸੀਂ ਦੋ ਸੇਵਕਾਂ ਨੂੰ ਵੇਖਦੇ ਹਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇਕ ਤਾਂ ਪਰਵਾਹ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਸੀ ਅਤੇ ਦੂਜਾ ਉਹ ਜਿਸ ਨੇ ਹਿੰਮਤ ਕੀਤੀ।

ਪਰਵਾਹ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਆਦਮੀ (2:19-24)

ਵਿਅਕਤੀ (2: 19)

¹⁹ਪਰ ਮੈਨੂੰ ਪ੍ਰਭੂ ਯਿਸੂ ਉੱਤੇ ਇਹ ਆਸ ਹੈ ਜੋ ਤਿਮੋਥਿਉਸ ਨੂੰ ਛੇਤੀ ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ ਘੱਲ ਦਿਆਂ ਭਈ ਤੁਹਾਡੀਆਂ ਬੀਤੀਆਂ ਸੁਣਨ ਤੋਂ ਮੇਰਾ ਮਨ ਵੀ ਸੀਤਲ ਹੋਵੇ।

ਆਇਤ 19. ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਤਿਮੋਥਿਉਸ ਨੂੰ ਫ਼ਿਲਿੱਪੀਆਂ ਦੇ ਕੋਲ ਘੱਲਣ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਬਣਾਈ: ਪਰ ਮੈਨੂੰ ਪ੍ਰਭੂ ਯਿਸੂ ਉੱਤੇ ਇਹ ਆਸ ਹੈ ਜੋ ਤਿਮੋਥਿਉਸ ਨੂੰ ਛੇਤੀ ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ ਘੱਲ ਦਿਆਂ ਪੌਲੁਸ ਵੱਲੋਂ ਤਿਮੋਥਿਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਦੂਤ ਵਜੋਂ ਭੇਜਣ ਦਾ ਇਹ ਕੋਈ ਪਹਿਲਾਂ ਮੌਕਾ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਸੀ (ਵੇਖੋ 1 ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ 4: 17; 16: 10, 11; 1 ਥੱਸਲੁਨੀਕੀਆਂ 3: 6)। ਪੌਲੁਸ ਵਾਸਤੇ ਤਿਮੋਥਿਉਸ ਨਾਲੋਂ ਖ਼ਾਸ ਕੋਈ ਹੋਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਸ ਜਵਾਨ ਪ੍ਰਚਾਰਕ ਬਾਰੇ (ਇਵੈਂਜਲਿਸਟ) ਉਹਦੇ ਖ਼ਤਾਂ ਵਿਚ ਪੰਝੀ ਤੋਂ ਵੱਧ ਵਾਰ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਤਿਮੋਥਿਉਸ ਨੂੰ ਮਸੀਹ ਵਿਚ ਉਦੋਂ ਲਿਆਂਦਾ ਹੋਵੇਗਾ ਜਦੋਂ ਉਹ ਗੱਭਰੂ ਹੀ ਸੀ (1 ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ 4: 17) ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਮਿਸ਼ਨੀਆਂ ਯਾਤਰਾਵਾਂ ਤੇ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਜਾਣ ਲਈ ਭਰਤੀ ਕਰ ਲਿਆ (ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕਰਤੱਬ 16: 1–4)। ਹੁਣ ਤਿਮੋਥਿਉਸ ਪੌਲੁਸ ਨਾਲ ਉਹਦੇ ਕੰਮ ਵਿਚ ਮਦਦ ਕਰਦਾ ਹੋਇਆ ਰੋਮ ਵਿਚ ਉਹਦੇ ਨਾਲ ਸੀ (ਫ਼ਿਲਿੱਪੀਆਂ 1: 1)।

ਪੌਲੁਸ ਤਿਮੋਥਿਉਸ ਨੂੰ ਘੱਲ ਰਿਹਾ ਸੀ ਤਾਂ ਜੋ ਵਾਪਸ ਆ ਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਫ਼ਿਲਿੱਪੀਆਂ ਦੀ ਖ਼ਬਰ ਸਾਰ ਦੇਵੇ: ਭਈ ਤੁਹਾਡੀਆਂ ਬੀਤੀਆਂ ਸੁਣਨ ਤੋਂ ਮੇਰਾ ਮਨ ਵੀ ਸੀਤਲ ਹੋਵੇ। ਪੌਲੁਸ ਨੂੰ ਉਮੀਦ ਸੀ ਕਿ ਉਸ

ਤੋਂ ਫ਼ਿਲਿੱਪੀਆਂ ਦੀ ਹਿੰਮਤ ਵਧਾਉਣ ਵਾਲੀ ਖ਼ਬਰ ਮਿਲੇਗੀ ਅਤੇ ਉਸ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਖ਼ਬਰ ਦਿੱਤੀ ਵੀ।

ਸਖ਼ਸੀਅਤ (2: 20–22)

²⁰ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਦੇ ਸਮਾਨ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਹੋਰ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਜੋ ਸੱਚੇ ਦਿਲ ਨਾਲ ਤੁਹਾਡੇ ਲਈ ਚਿੰਤਾ ਕਰੇ।
²¹ਕਿਉਂ ਜੋ ਸਾਰੇ ਆਪੋ ਆਪਣੇ ਮਤਲਬ ਦੇ ਯਾਰ ਹਨ, ਨਾ ਕਿ ਯਿਸੂ ਮਸੀਹ ਦੇ। ²²ਪਰ ਉਹ ਦੀ ਖੂਬੀ ਤੁਸੀਂ ਜਾਣ ਚੁੱਕੇ ਹੋ ਭਈ ਜਿਵੇਂ ਪੁੱਤਰ ਪਿਉ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤਿਵੇਂ ਉਸ ਨੇ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਇੰਜੀਲੀ ਸੇਵਾ ਕੀਤੀ।

ਆਇਤਾਂ 20, 21. ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਇਸ ਅਹਿਮ ਕੰਮ ਵਾਸਤੇ ਤਿਮੋਥਿਉਸ ਨੂੰ ਕਿਉਂ ਚੁਣਿਆ, ਉਸ ਨੇ ਲਿਖਿਆ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਦੇ ਸਮਾਨ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਹੋਰ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਜੋ ਸੱਚੇ ਦਿਲ ਨਾਲ ਤੁਹਾਡੇ ਲਈ ਚਿੰਤਾ ਕਰੇ। ਅਨੁਵਾਦ ਹੋਇਆ ਸ਼ਬਦ ‘‘ਸੱਚੇ ਦਿਲ’’ (*isopsuchos*, ਆਇਸੋਪਸੁਕੋਸ), ਇਕ ਮਿਸ਼ਰਤ ਸ਼ਬਦ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ‘‘ਜਾਨ’’ (*psuchē*, ਸਯੂਕ) ਦੇ ਨਾਲ ‘‘ਬਰਾਬਰ’’ (*isos*, ਆਇਸੋਸ) ਲਈ ਮਿਲਾਉਂਦਾ ਮਿਸ਼ਰਤ ਸ਼ਬਦ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਅਰਥ ‘‘ਬਰਾਬਰ—ਜਾਨ ਵਾਲੇ’’ ਜਾਂ ‘‘ਇੱਕੋ ਜਿਹੀ ਰੂਹ ਵਾਲਾ’’ ਹੋਣਾ ਹੈ। KJV ‘‘ਇੱਕੋ ਸੋਚ ਵਾਲੇ’’ ਹੈ। ਦੋਸਤ ਜਾਂ ਸਾਥੀ ਜਿਹੜਾ ‘‘ਇੱਕੋ ਜਿਹੀ ਰੂਹ ਵਾਲਾ ਹੋਵੇ’’ ਮਿਲਣਾ ਖ਼ਾਸ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਦਾਉਦ ਅਤੇ ਯੋਨਾਥਾਨ ਬਾਈਬਲ ਦੀ ਮਿਸਾਲ ਹਨ: ‘‘ਯੋਨਾਥਾਨ ਦਾ ਜੀਅ ਦਾਉਦ ਦੇ ਜੀਅ ਨਾਲ ਰਲ ਗਿਆ ਅਤੇ ਯੋਨਾਥਾਨ ਨੇ ਉਹ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਜਾਨੀ ਮਿੱਤਰ ਬਣਾਇਆ’’ (1 ਸਮੂਏਲ 18: 1)। ਫ਼ਿਲਿੱਪੀਆਂ 2:20 ਵਿਚ ‘‘ਸਮਾਨ ਦਿਲ’’ ਵਾਕਅੰਸ਼ ਤੋਂ ਭਾਵ ਹੈ ਕਿ ਤਿਮੋਥਿਉਸ ਦਾ ਫ਼ਿਲਿੱਪੀਆਂ ਲਈ ਪਿਆਰ ਅਤੇ ਲਗਾਅ ਉਹੀ ਸੀ ਜਿਹੜਾ ਪੌਲੁਸ ਦਾ ਸੀ।

ਕਈਆਂ ਨੂੰ ਹੈਰਾਨੀ ਹੋਈ ਹੈ ਕਿ ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਕਿਉਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਫ਼ਿਲਿੱਪੀਆਂ ਦੀ ਭਲਿਆਈ ਲਈ ‘‘ਹੋਰ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਜੋ ... ਚਿੰਤਾ ਕਰੇ।’’ ਵਿਚ ਵਿਚ ਲੂਕਾ, ਯੂਹੰਨਾ ਜੋ ਮਰਕੁਸ ਅਵਖਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਤੁਖਿਕੁਸ, ਇਪਫ਼ਾਸ ਸਣੇ ਰੋਮ ਵਿਚ ਹੋਰ ਸਾਥੀ ਰਹੇ ਸਨ (ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕਰਤੱਬ 27: 1; 28: 14–16; ਅਫ਼ਸੀਆਂ 6: 21; ਕੁਲੁੱਸੀਆਂ 1: 7, 8; 4: 7, 8, 12, 14; ਫਿਲੋਮੋਨ 23, 24)। ਯਕੀਨਨ ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਉੱਤੇ ਚਿੰਤਾ ਨਾ ਕਰਨ ਦਾ ਇਲਜ਼ਾਮ ਨਹੀਂ ਲਾਇਆ ਹੋਵੇਗਾ। ਸ਼ਾਇਦ ਫ਼ਿਲਿੱਪੀਆਂ ਦੇ ਨਾਅ ਪੌਲੁਸ ਦੇ ਲਿਖਣ ਵੇਲੇ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿੱਚੋਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਸੀ; ਬੇਸ਼ੱਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹੋਰ ਮਿਸ਼ਨਾਂ ਤੇ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਬੇਸ਼ੱਕ ਰੋਮ ਵਿਚ ਵਚਨ ਦੇ ਹੋਰ ਵਫ਼ਾਦਾਰ ਸੁਣਾਉਣ ਵਾਲੇ ਹੈ ਸਨ (ਵੇਖੋ ਫ਼ਿਲਿੱਪੀਆਂ 1: 14–16)। ਉਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਕੀ ਖ਼ਿਆਲ ਹੈ? ਸ਼ਾਇਦ ਪੌਲੁਸ ਦੇ ਕਹਿਣ ਤੋਂ ਭਾਵ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਜਦੋਂ ਉਸ ਨੇ ਲਿਖਿਆ ਉਸ ਵਕਤ ਉਹ ਹੋਰ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਪੌਲੁਸ ਨੂੰ ਪਤਾ ਹੋਵੇ ਕਿ ਉਹ ਜਾਣ ਦੇ ਯੋਗ ਹੈ, ਜਿਹੜਾ ਅਜਿਹਾ ਸਫ਼ਰ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਜਿਹੜਾ ਜਾਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੋਵੇ।

ਰੋਮ ਦੇ ਮਸੀਹੀ ਲੋਕ ਭਲਾ ਫ਼ਿਲਿੱਪੀਆਂ ਬਾਰੇ ਐਨੇਂ ਬੇਚਿੰਤ ਕਿਉਂ ਹੋਣੇ ਸਨ? ਯੋਗ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਫ਼ਿਲਿੱਪੀ ਨੂੰ ਜਾਣ ਵਿਚ ਕੁਤਾਹੀ ਕਿਉਂ ਕਰਨੀ ਸੀ? ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਅੱਗੇ ਆਖਿਆ, ਕਿਉਂ ਜੋ ਸਾਰੇ ਆਪੋ ਆਪਣੇ ਮਤਲਬ ਦੇ ਯਾਰ ਹਨ, ਨਾ ਕਿ ਯਿਸੂ ਮਸੀਹ ਦੇ। ਰੋਮ ਵਿਚ ਮਸੀਹੀ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਰੋਜ਼ਮੱਰਾ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿਚ 700 ਮੀਲ ਦੂਰ ਰੋਮੀ ਬਸਤੀ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕੋਈ ਦਿਲਚਸਪੀ ਨਹੀਂ ਹੋਣੀ ਸੀ। ਜੇ ਫ਼ਿਲਿੱਪੀ ਦੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਬਾਰੇ ਦੱਸਿਆ ਜਾਂਦਾ ਤਾਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਰੋਮ ਦੇ ਕੁਝ ਲੋਕ ਇਹ ਜਵਾਬ ਦਿੰਦੇ, ‘‘ਸਾਨੂੰ ਫ਼ਿਲਿੱਪੀ ਦੀ ਪਰਵਾਹ ਕਰਨ ਦੀ ਕੀ ਲੋੜ ਹੈ? ਸਾਡੀਆਂ ਇੱਥੇ ਆਪਣੀਆਂ ਬੜੀਆਂ

ਲੋੜਾਂ ਹਨ ਜਿਹੜੀਆਂ ਕਦੇ ਪੂਰੀਆਂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀਆਂ!'' ਅਜਿਹੀ ਸੋਚ ਨੇ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ ਪ੍ਰਚਾਰ ਅਤੇ ਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਕਾਰਜ ਨੂੰ ਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਕੰਮ ਵਿਚ ਅੜਿੱਕਾ ਡਾਹਿਆ ਹੈ।

ਆਇਤ 22. ਤਿਮੋਥਿਉਸ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਲਿਖਿਆ ਕਿ ਫਿਲਿੱਪੀ ਦੇ ਲੋਕ ਉਸ ਨੂੰ ਉਹਦੀ ਖੁਬੀ ਜਾਣਦੇ ਸਨ। ਤਿਮੋਥਿਉਸ ਕਈ ਵਾਰ ਫਿਲਿੱਪੀ ਵਿਚ ਗਿਆ ਸੀ। (ਵੇਖੋ ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕਰਤੱਬ 16:1, 3, 12; 19:22; 20:3, 4; 2 ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ 1:1; 2:13; 9:2, 4. ਫਿਲਿੱਪੀ ਮਕਦੂਨੀਆ ਦਾ ਇਕ ਨਗਰ ਸੀ।) ਫਿਲਿੱਪੀ ਦੇ ਮਸੀਹੀ ਤਿਮੋਥਿਉਸ ਨੂੰ ਜਾਣਦੇ ਅਤੇ ਉਸ ਦਾ ਆਦਰ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਪੌਲੁਸ ਨੂੰ ਪਤਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਜਾਣਦੇ ਹਨ ਕਿ ਜਿਵੇਂ ਪੁੱਤਰ ਪਿਉ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤਿਵੇਂ ਉਸ ਨੇ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਇੰਜੀਲੀ ਸੇਵਾ ਕੀਤੀ। ਤਿਮੋਥਿਉਸ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਵਿਚ ਪੌਲੁਸ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਸੀ (1 ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ 4:17; 1 ਤਿਮੋਥਿਉਸ 1:2; 2 ਤਿਮੋਥਿਉਸ 1:2; 2:1)। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਈ ਵਾਰ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਮੋਢਾ ਡਾਹ ਕੇ ਸੇਵਾ ਕੀਤੀ ਸੀ।

ਯੋਜਨਾ (2:23, 24)

²³ਸੋ ਮੈਨੂੰ ਆਸ ਹੈ ਕਿ ਜਿਸ ਵੇਲੇ ਵੇਖ ਲਵਾਂ ਜੋ ਮੇਰਾ ਕੀ ਹਾਲ ਹੋਵੇਗਾ ਤਾਂ ਝੱਟ ਉਹ ਨੂੰ ਘੱਲ ਦਿਆਂ।
²⁴ਪਰ ਮੈਨੂੰ ਪ੍ਰਭੂ ਉੱਤੇ ਪਰਤੀਤ ਹੈ ਜੋ ਆਪ ਵੀ ਛੇਤੀ ਆਵਾਂਗਾ।

ਆਇਤਾਂ 23, 24. ਪੌਲੁਸ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਦਾ ਇਕ ਹਿੱਸਾ ਤਿਮੋਥਿਉਸ ਵੱਲੋਂ ਫਿਲਿੱਪੀਆਂ ਦੀ ਖਬਰ ਲਿਆਉਣਾ ਸੀ (2:19)। ਤਿਮੋਥਿਉਸ ਪੌਲੁਸ ਦੀ ਪੇਸ਼ੀ ਦਾ ਜੋ ਕੁਝ ਬਣਿਆ ਸੀ ਉਸ ਦੀ ਖਬਰ ਫਿਲਿੱਪੀਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਦੇ ਸਕਦਾ ਸੀ: ਸੋ ਮੈਨੂੰ ਆਸ ਹੈ ਕਿ ਜਿਸ ਵੇਲੇ ਵੇਖ ਲਵਾਂ ਜੋ ਮੇਰਾ ਕੀ ਹਾਲ ਹੋਵੇਗਾ ਤਾਂ ਝੱਟ ਉਹ ਨੂੰ ਘੱਲ ਦਿਆਂ। ਪੌਲੁਸ ਨੂੰ ਛੁੱਟ ਜਾਣ ਦੀ ਉਮੀਦ ਸੀ: ਪਰ ਮੈਨੂੰ ਪ੍ਰਭੂ ਉੱਤੇ ਪਰਤੀਤ ਹੈ ਜੋ ਆਪ ਵੀ ਛੇਤੀ ਆਵਾਂਗਾ। ਤਾਂ ਵੀ ਉਹ ਇਸ ਨੂੰ ਸਮਝਦਾ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਪੱਕਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਉਸ ਨੇ ਇੱਥੇ ਅਤੇ ਆਇਤ 19 ਵਿਚ ਵੀ ਆਪਣੀਆਂ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਨੂੰ 'ਪ੍ਰਭੂ ਉੱਤੇ' ਸ਼ਬਦਾਂ ਨਾਲ ਪੂਰਾ ਕੀਤਾ (1:20)। ਪੌਲੁਸ ਨੂੰ ਇਹ ਪਤਾ ਸੀ ਕਿ ਸਭ ਕੁਝ ਖੁਦਾ ਦੇ ਹੱਥ ਵਿਚ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸੇ ਦੀ ਮਰਜ਼ੀ ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਹੈ।

ਇਕ ਆਦਮੀ ਜਿਸ ਨੇ ਹਿੰਮਤ ਕੀਤੀ (2:25-30)

ਉਹਦੀ ਸੇਵਾ (2:25)

²⁵ਪਰ ਇਪਾਫ਼ਰੋਦੀਤੁਸ ਜੋ ਮੇਰਾ ਭਰਾ ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਦਾ ਸਿਪਾਹੀ ਅਤੇ ਤੁਹਾਡਾ ਸੰਦੇਸ਼ੀ ਅਤੇ ਮੇਰੀ ਬੁਝ ਦਾ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਹੈ ਮੈਂ ਉਸ ਨੂੰ ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ ਘੱਲਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਜਾਣਿਆ।

ਆਇਤ 25. ਪੌਲੁਸ ਤਿਮੋਥਿਉਸ ਨੂੰ ਘੱਲਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ ਪਰ ਆਪਣੀ ਪੇਸ਼ੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪਹਿਲਾਂ। ਫਿਲਿੱਪੀ ਨੂੰ ਜਾਣ ਲਈ ਤੁਰੰਤ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ। ਪੌਲੁਸ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਯੋਜਨਾ ਇਪਾਫ਼ਰੋਦੀਤੁਸ ਨੂੰ ਘੱਲਣ ਦੀ ਸੀ।

ਫਿਲਿੱਪੀਆਂ ਦੀ ਕਿਤਾਬ ਬਾਈਬਲ ਵਿਚ ਇੱਕੋ ਜਗ੍ਹਾ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਸਾਨੂੰ ਇਪਾਫ਼ਰੋਦੀਤੁਸ ਬਾਰੇ

ਪੜ੍ਹਨ ਨੂੰ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਉਸ ਦਾ ਸੰਖੇਪ ਚਿਤਰਨ ਜਿੱਥੇ ਉਸ ਦੇ ਖੁਦਾ ਦਾ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਸੇਵਕ ਹੋਣ ਨੂੰ ਵਿਖਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਨੂੰ ‘ਉਹ ਨਾਮ ਮਿਲਿਆ ਸੀ, ਜਿਹੜਾ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਸਾਹਿਤ ਵਿਚ ਕਈ ਵਾਰ ਸੰਖੇਪ ਰੂਪ ਵਿਚ ਇਪਫ੍ਰਾਸ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਆਮ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ।’¹ (ਪਰ ਆਮ ਤੌਰ ਤੇ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਇਪਾਫ਼ਰੋਦੀਤੁਸ ਕੁਲੌਸੇ ਦਾ ਮੈਂਬਰ ਇਪਫ੍ਰਾਸ ਨਹੀਂ ਸੀ [ਵੇਖੋ ਕੁਲੌਸੀਆਂ 1:7; 4:12; ਫਿਲੋਮੋਨ 23])। ਇਹ ਇਕ ਯੂਨਾਨੀ ਨਾਮ ਸੀ, ਜਿਸ ਦਾ ਅਰਥ ‘ਮਨੋਹਰ’ ਸੀ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਨਜ਼ਰੀਏ ਤੋਂ ਇਪਾਫ਼ਰੋਦੀਤੁਸ ‘ਮਨੋਹਰ’ ਆਦਮੀ ਹੀ ਬਣਦਾ ਹੋਵੇਗਾ।

ਫ਼ਿਲਿੱਪੋ ਦੀ ਕਲੀਸੀਆ ਨੇ ਰੋਮ ਵਿਚ ਪੌਲਸ ਕੋਲ ਮਦਦ ਘੱਲੀ ਸੀ (ਵੇਖੋ 1:5)। ਮਕਦੂਨੀਆ ਦੇ ਬਾਰੀ ਕਲੀਸੀਆਵਾਂ ਵਾਂਗ ਫ਼ਿਲਿੱਪੋ ਦੀ ਕਲੀਸੀਆ ਵੀ ਗਰੀਬ ਹੀ ਹੋਵੇਗੀ (ਵੇਖੋ 2 ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ 8:1, 2; ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕਰਤੱਬ 16:12); ਪਰ ਇਹ ਪਤਾ ਚੱਲਣ ਤੇ ਕਿ ਪੌਲਸ ਕਿੱਥੇ ਹੈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਸ ਲਈ ਧਨ ਇਕੱਠਾ ਕਰਨ ਦਾ ਬਲੀਦਾਨ ਕੀਤਾ। ਉਹ ਚੰਦੇ ਨੂੰ ਲਿਜਾਣ ਲਈ ਚੁਣਿਆ ਗਿਆ ਵਿਅਕਤੀ ਇਪਾਫ਼ਰੋਦੀਤੁਸ ਸੀ (ਫ਼ਿਲਿੱਪੀਆਂ 4:18)।

ਇਸ ਇਪਾਫ਼ਰੋਦੀਤੁਸ ਨੂੰ ਤੁਹਾਡਾ ਦੂਤ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਨੁਵਾਦ ਹੋਏ ਸ਼ਬਦ ‘ਦੂਤ’ (ਯੂ. : *apostolos*, ਅਪੋਸਟਲੋਸ) ਤੋਂ ਹੀ ਸਾਨੂੰ ਰਸੂਲ ਵਾਸਤੇ ਅੰਗ੍ਰੇਜ਼ੀ ਸ਼ਬਦ ‘apostle’ ਮਿਲਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਇਕ ਮਿਸ਼ਰਤ ਸ਼ਬਦ ਹੈ, ਜਿਹੜਾ ਕਿਰਿਆ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ‘ਘੱਲਿਆ’ (*stellō*, ਸਟੈਲੋ) ਦੇ ਲਈ ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਨਾਲ ‘ਦੇ ਲਈ’ (*apo*, ਅਗੋ) ਦੇ ਅਰਥ ਵਾਲੇ ਪੂਰਵਸਰਗ ਨੂੰ ਮਿਲਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਂਅ ਦਾ ਰੂਪ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ‘ਘੱਲਿਆ ਹੋਇਆ।’ ਨਵੇਂ ਨੇਮ ਵਿਚ ਇਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਯਿਸੂ ਦੁਆਰਾ ਘੱਲੇ ਗਏ, ਬਾਰਾਂ (ਵੇਖੋ ਮੱਤੀ 10:2; ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕਰਤੱਬ 1:2, 26; 2:42, 43) ਅਤੇ ਪੌਲਸ (ਵੇਖੋ ਰੋਮੀਆਂ 1:1; 11:13; ਗਲਾਤੀਆਂ 1:1, 17) ਦੇ ਅਰਥ ਵਿਚ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਗੌਣ ਅਰਥ ਵਿਚ ਇਹਦਾ ਅਰਥ ਮੰਡਲੀ ਦੁਆਰਾ ‘ਘੱਲੇ ਗਏ’ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਹੈ (ਵੇਖੋ ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕਰਤੱਬ 14:14; ਰੋਮੀਆਂ 16:7; 2 ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ 8:23)। ਫ਼ਿਲਿੱਪੀਆਂ 2:25 ਵਿਚ ਇਸ ਦਾ ਅਰਥ ‘ਤੁਹਾਡਾ ਘੱਲਿਆ ਹੋਇਆ’ ਹੈ। ਇਹ ਤੱਥ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਪਾਫ਼ਰੋਦੀਤੁਸ ਫ਼ਿਲਿੱਪੋ ਦੀ ਕਲੀਸੀਆ ਦਾ ਐਲਡਰ ਦਾ ਰੂਪ ਹੈ। ਉਹ ਦੋਵਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁਝ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਵਚਨ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਦੱਸਦਾ।²

ਰੋਮ ਵਿਚ ਪਹੁੰਚ ਕੇ ਇਪਾਫ਼ਰੋਦੀਤੁਸ ਦਾਨ ਸਪੁਰਦ ਕੀਤੇ ਬਗ਼ੈਰ ਬੱਟ ਫ਼ਿਲਿੱਪੋ ਵਿਚ ਪਰਤ ਗਿਆ। ਇਸ ਦੀ ਬਜਾਇ ਉਹ ਕੈਦੀ ਰਸੂਲ ਦੀ ਮਦਦ ਲਈ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ। ਪੌਲਸ ਨੇ ਫ਼ਿਲਿੱਪੀਆਂ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਹ ਜਰੂਰੀ ਗੱਲਾਂ ਵਿਚ ਮੇਰੀ ਸੇਵਾ ਟਹਿਲ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਤੁਹਾਡਾ ਦੂਤ ਹੈ। ‘ਸੇਵਾ ਟਹਿਲ ਕਰਨ ਵਾਲਾ’ ਲਈ ਸ਼ਬਦ *diakonos* (ਡਾਇਆਕੋਨੋਸ) ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ *leitourgos* (ਲੇਟੋਰਗੋਸ) ਦਾ ਇਕ ਰੂਪ ਹੈ। ਵਿਲੀਅਮ ਬਾਰਕਲੇ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਹੈ:

ਸੈਕੁਲਰ ਯੂਨਾਨੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਚ ਇਹ ਜ਼ਬਰਦਸਤ ਸ਼ਬਦ ਸੀ। ਯੂਨਾਨੀ ਨਗਰਾਂ ਵਿਚ ਪੁਰਾਣੇ ਨੇਮ ਵਿਚ ਅਜਿਹੇ ਪੁਰਖ ਹੁੰਦੇ ਸਨ ਜਿਹੜੇ ਆਪਣੇ ਨਗਰ ਨੂੰ ਏਨਾ ਜਿਆਦਾ ਪ੍ਰੇਮ ਕਰ ਦੇ ਕਾਰਣ ‘ਆਪਣੇ ਖਰਚੇ ਤੇ ਕੁਝ ਵੱਡੇ ਵੱਡੇ ਕਰਤਵ ਉਠਾਉਂਦੇ ਸੀ।’ ਇਹ ਕਿਸੇ ਦੂਤਵਾਸ ਦੇ ਖਰਚੇ ਨੂੰ ਝੱਲਣ, ਜਾਂ ਵੱਡੇ ਕਵੀਆਂ ਦੇ ਕਿਸੇ ਨਾਟਕ ਦਾ ਖਰਚ ਚੁੱਕਣ, ਜਾਂ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਸਿਖਾਉਣ ਦਾ ਜੋ ਖੇਡਾਂ ਵਿਚ ਨਗਰ ਦੀ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਕਰਦੇ ਹੋਣ, ਜਾਂ ਰਾਜਕੀ ਸਮੁੰਦਰੀ ਫ਼ੌਜ ਵਿਚ ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਲਈ ਜੰਗੀ ਜਹਾਜ਼ ਦੀ ਮੁਰੰਮਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਸਮੁੰਦਰੀ ਫ਼ੌਜ ਦਾ ਖਰਚ ਉਠਾਉਣਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਇਹ ਲੋਕ ਰਾਜ ਦੇ ਵੱਡੇ ਰੱਖਿਅਕ ਹੁੰਦੇ ਸਨ। ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ *leitourgoi* ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ।³

ਪਰ ਫਿਰ ਇਪਾਫ਼ਰੋਦੀਤੁਸ ਨੇ ਖ਼ਾਸ ਰੂਪ ਵਿਚ ਕੀ ਕੀਤਾ? ਸਾਨੂੰ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਸੰਕੇਤ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਪ੍ਰਚਾਰਕ ਜਾਂ ਸਿਖਾਉਣ ਵਾਲਾ ਹੋਵੇ। ਇਸ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਉਹ ਸੇਵਾ ਟਹਿਲ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਭਾਵ ਪੌਲਸ ਦੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਇਕ ਸੇਵਕ ਸੀ। ਉਹ ਸੇਵਾਵਾਂ ਕੁਝ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਰਸੂਲ ਬੁੱਢਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਜੰਜੀਰਾਂ ਅਤੇ ਇਕ ਪਹਿਰੇਦਾਰ ਸਿਪਾਹੀ ਨਾਲ ਬੰਨ੍ਹ ਕੇ ਰੱਖਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ (ਫਿਲੋਮੋਨ 9; ਅਫ਼ਸੀਆਂ 6:20) ਉਸ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ। ਉਹਨੂੰ ਖਾਣਾ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ। ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਉਹਦਾ ਧਿਆਨ ਰੱਖਣ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਕੀ ਪਹਿਨੇ। ਕਿਸੇ ਨੇ ਉਸ ਜਗ੍ਹਾ ਨੂੰ ਸਾਫ਼ ਕਰਨਾ ਸੀ। ‘‘ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਉਹਦੇ ਸਰੀਰ ਵਿਚ ਕੰਡਾ’’ (2 ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ 12:7) ਹੋਣ ਤੇ ਜੇ ਉਸ ਨੂੰ ਬਿਸਤਰ ਤੇ ਪੈਣ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਰ ਕਰਦਾ ਹੋਵੇਗਾ, ਉਹਦੀ ਦੇਖਭਾਲ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ। ਮੈਂ ਇਹ ਕਲਪਨਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹਾਂ ਕਿ ਪੌਲਸ ਦੇ ‘‘ਸਰੀਰ ਵਿਚ ਕੰਡਾ’’ ਸਰੀਰਕ ਦੁੱਖ ਹੀ ਸੀ। ਕਈ ਵਾਰ ਪੌਲਸ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਸੰਗਤੀ ਲਈ ਕਿਸੇ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਜ਼ਰੂਰੀ ਕੰਮਾਂ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ, ਦੌੜਨ ਲਈ, ਸੁਨੇਹਾ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਅਤੇ ਨਿਉਂਦੇ ਪੁਚਾਉਣ ਲਈ ਵੀ ਕਿਸੇ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ।

ਅਸੀਂ ਪੱਕਾ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦੇ ਕਿ ਇਪਾਫ਼ਰੋਦੀਤੁਸ ਨੇ ਕਿੰਨਾ ਚਿਰ ਸੇਵਾ ਕੀਤੀ ਪਰ ਇਹ ਕਈ ਮਹੀਨਿਆਂ ਤਕ ਹੋਵੇਗੀ। ਉੱਥੇ ਪਹੁੰਚਣ ਪਿੱਛੋਂ ਉਹ ਬਿਮਾਰ ਪੈ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਉਹਦੀ ਬਿਮਾਰੀ ਦੀ ਖ਼ਬਰ ਫਿਲਿੱਪੋ ਵਿਚ ਪੁੱਜ ਗਈ। ਫਿਰ ਫਿਲਿੱਪੋ ਤੋਂ ਖ਼ਬਰ ਆਈ ਕਿ ਉਥੋਂ ਦੇ ਮਸੀਹੀ ਲੋਕ ਉਹਦੀ ਬਿਮਾਰੀ ਬਾਰੇ ਜਾਣਦੇ ਹਨ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਆਵਾਜਾਈ ਧੀਮੀ ਸੀ ਇਸ ਕਰਕੇ ਫਿਲਿੱਪੋ ਤਕ ਖ਼ਬਰ ਪੁੱਜਣ ਅਤੇ ਉੱਥੋਂ ਦੀ ਖ਼ਬਰ ਪੁਚਾਉਣ 'ਚ ਦੇਰ ਹੋ ਗਈ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਇਪਾਫ਼ਰੋਦੀਤੁਸ ਨੇ ਪੌਲਸ ਦੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਦੇ ਸੇਵਾ ਟਹਿਲ ਲਈ ਜੋ ਕਿ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਆਦਮੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਸੇਵਕਾਈ ਦੇ ਪੌਲਸ ਦੇ ਮੁਲਾਂਕਣ ਤੇ ਧਿਆਨ ਦਿਓ: ਉਸ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਮੇਰਾ ਭਰਾ ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਦਾ ਸਿਪਾਹੀ ਆਖਿਆ।

ਉਹਦਾ ਬਲੀਦਾਨ (2:26, 27)

²⁶ਇਸ ਲਈ ਜੇ ਉਹ ਤੁਸਾਂ ਸਭਨਾਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਲੋਚਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਤੁਸਾਂ ਜੇ ਸੁਣਿਆ ਸੀ ਭਈ ਉਹ ਮਾਂਦਾ ਪਿਆ ਹੈ ਇਸ ਕਰਕੇ ਉਹ ਉਦਾਸ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ। ²⁷ਅਤੇ ਉਹ ਤਾਂ ਸੱਚੀਂ ਮੁੱਚੀਂ ਮਾਂਦਾ ਸੀ ਸਗੋਂ ਮਰਨਾਉ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ ਪਰੰਤੂ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਨੇ ਉਸ ਉੱਤੇ ਦਯਾ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਨਿਰੇ ਉਸੇ ਉੱਤੇ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਮੇਰੇ ਉੱਤੇ ਵੀ ਮਤੇ ਮੈਨੂੰ ਸ਼ੋਕ ਤੋਂ ਸ਼ੋਕ ਪਵੇ।

ਆਇਤ 26. ਇਪਾਫ਼ਰੋਦੀਤੁਸ ਨੇ ਆਪਣੀ ਸੇਵਾ ਦੀ ਕੀਮਤ ਚੁਕਾਈ। ਉਹ ਬਿਮਾਰ ਹੋ ਗਿਆ, ਇਸ ਲਈ ਜੇ ਉਹ ਤੁਸਾਂ ਸਭਨਾਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਲੋਚਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਤੁਸਾਂ ਜੇ ਸੁਣਿਆ ਸੀ ਭਈ ਉਹ ਮਾਂਦਾ ਪਿਆ ਹੈ ਇਸ ਕਰਕੇ ਉਹ ਉਦਾਸ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ। ‘‘ਮਾਂਦਾ’’ ਸ਼ਬਦ ‘‘ਗਤਸਮਨੀ ਵਿਚ ਪ੍ਰਭੂ ਦੇ ਮਨ ਦੀ ਹਾਲਤ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ ਸ਼ਬਦ ਹੀ ਹੈ (ਮੱਤੀ 26:37)। ਯੂਨਾਨੀ ਸ਼ਬਦ ਮੁਲ ਵਿਚ ਹਿੰਮਤ ਦੇ ਜਵਾਬ ਦੇ ਦੇਣ ਅਤੇ ਬੇਹੱਦ ਦੁਖੀ ਹੋਣ ਨੂੰ ਵਿਖਾਉਂਦਾ ਹੈ।’⁴ LB ਵਿਚ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੈ, ‘‘ਉਹਨੂੰ ਤੁਹਾਡੀ ਸਾਰਿਆਂ ਦੀ ਯਾਦ ਸਤਾਉਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਹੈ ਕਿ ਤੁਸਾਂ ਸੁਣ ਲਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਬੀਮਾਰ ਹੈ।’’

ਆਇਤ 27. ਉਹ ਤਾਂ ਸੱਚੀਂ ਮੁੱਚੀਂ ਮਾਂਦਾ ਸੀ ਸਗੋਂ ਮਰਨਾਉ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਰੋਮ ਵਿਚਲੇ ਉਸ ਦੇ ਦੋਸਤ ਅਤੇ ਸਾਥੀ ਉਸ ਦੇ ਮੰਜੇ ਦੁਆਲੇ ਇਕੱਠੇ ਹੋ ਗਏ ਹੋਣਗੇ, ਆਪਣੇ ਸਿਰ ਹਿਲਾਉਂਦਿਆਂ ਆਖ ਰਹੇ ਹੋਣਗੇ, ‘‘ਸ਼ਾਇਦ ਹੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਰਾਤ ਕੱਢੇ।’’

²⁸ਇਸ ਲਈ ਮੈਂ ਹੋਰ ਵੀ ਜਤਨ ਕਰ ਕੇ ਉਹ ਨੂੰ ਘੱਲਿਆ ਭਈ ਤੁਸੀਂ ਉਹ ਨੂੰ ਫੇਰ ਵੇਖ ਕੇ ਅਨੰਦ ਹੋਵੋ ਅਤੇ ਮੇਰਾ ਵੀ ਸ਼ੋਕ ਘੱਟ ਜਾਵੇ। ²⁹ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਉਹ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭੂ ਵਿਚ ਪੂਰੇ ਅਨੰਦ ਨਾਲ ਕਬੂਲ ਕਰੋ ਅਤੇ ਏਹੋ ਜੇਹਿਆਂ ਦਾ ਆਦਰ ਕਰੋ। ³⁰ਇਸ ਕਰਕੇ ਜੇ ਉਹ ਮਸੀਹ ਦੇ ਕੰਮ ਲਈ ਮੌਤ ਦੇ ਮੂੰਹ ਵਿਚ ਆਇਆ ਕਿਉਂ ਜੋ ਮੇਰੀ ਟਹਿਲ ਕਰਨ ਵਿਚ ਜੋ ਤੁਹਾਡੀ ਵੱਲੋਂ ਬੁਝ ਸੀ ਉਹ ਨੂੰ ਪੂਰਿਆਂ ਕਰਨ ਲਈ ਓਨ ਆਪਣੀ ਜਾਨ ਤਲੀ ਉੱਤੇ ਧਰੀ।

ਇਪਾਫ਼ਰੋਦੀਤੁਸ ਮਸੀਹ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀ ਆਪਣੇ ਸਮਰਪਣ ਕਰਕੇ ਬਿਮਾਰ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਪਰ ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਕਿਹਾ, ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਨੇ ਉਸ ਉੱਤੇ ਦਯਾ ਕੀਤੀ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ ਕਿ ਉਹ ਠੀਕ ਹੋ ਗਿਆ। ਹਰ ਕਿਸਮ ਦੀ ਚੰਗਿਆਈ ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਗੈਰ ਚਮਤਕਾਰੀ ਚੰਗਿਆਈ ਹੋਵੇ ਪ੍ਰਭੂ ਵੱਲੋਂ ਹੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ, ਨਿਰੇ ਉਸੇ ਉੱਤੇ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਮੇਰੇ ਉੱਤੇ ਵੀ ਮਤੇ ਮੈਨੂੰ ਸ਼ੋਕ ਤੋਂ ਸ਼ੋਕ ਪਵੇ। ‘ਸ਼ੋਕ ਤੇ ਸ਼ੋਕ’ ਮੂਲ ਲਿਖਤ ਦਾ ਸ਼ਬਦੀ ਅਨੁਵਾਦ ਹੈ। ‘ਸ਼ੋਕ ਤੇ ਸ਼ੋਕ’ ‘ਬਹੁਤਾ ਸ਼ੋਕ’ ਦੇ ਅਰਥ ਵਾਲਾ ਅਲੰਕਾਰਿਕ ਸ਼ਬਦ ਹੈ। ਜੇ ਅਸੀਂ ਇਸ ਅਲੰਕਾਰ ਦਾ ਅਰਥ ਲਈਏ ਤਾਂ ਸਾਡਾ ਧਿਆਨ ਇਪਾਫ਼ਰੋਦੀਤੁਸ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ‘ਸ਼ੋਕ’ ਤੇ ਪੈ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਦੂਜਾ ‘ਸ਼ੋਕ’ ਤਦ ਮਿਲਣਾ ਸੀ ਜਦ ਉਹ ਮਰ ਜਾਂਦਾ।

ਆਇਤ 28. ਇਪਾਫ਼ਰੋਦੀਤੁਸ ਦੀ ਠੀਕ ਹੋਣ ਪਿੱਛੋਂ ਪੌਲੁਸ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਉਹ ਰੋਮ ਚਿ ਉਹਦੇ ਨਾਲ ਚੱਲੇ। ਪਰ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਧਿਆਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਪਤਾ ਚੱਲ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਫ਼ਿਲਿੱਪੀਆਂ ਨੂੰ ਉਹਦੀ ਬਿਮਾਰੀ ਦਾ ਪਤਾ ਚੱਲ ਗਿਆ ਅਤੇ ਇਵੇਂ ਉਹ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਹੋ ਗਿਆ। ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਕਿਹਾ, ਇਸ ਲਈ ਮੈਂ ਹੋਰ ਵੀ ਜਤਨ ਕਰ ਕੇ ਉਹ ਨੂੰ ਘੱਲਿਆ ਭਈ ਤੁਸੀਂ ਉਹ ਨੂੰ ਫੇਰ ਵੇਖ ਕੇ ਅਨੰਦ ਹੋਵੋ ਅਤੇ ਮੇਰਾ ਵੀ ਸ਼ੋਕ ਘੱਟ ਜਾਵੇ। ‘ਅਤੇ ਹੋਰ ਗੱਲਾਂ ਤੋਂ ਬਾਝ ਸਾਰੀਆਂ ਕਲੀਸੀਆ ਦੀ ਚਿੰਤਾ ਮੈਨੂੰ ਰੋਜ਼ ਆਣ ਦਬਾਉਂਦੀ ਹੈ’ (2 ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ 11:28)। ਇਪਾਫ਼ਰੋਦੀਤੁਸ ਨੂੰ ਘਰ ਘੱਲਣ ਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਫ਼ਿਲਿੱਪੀ ਦੀ ਕਲੀਸੀਆ ਦੀ ਚਿੰਤਾ ਤੋਂ ਰਾਹਤ ਮਿਲ ਜਾਣੀ ਸੀ।

ਕਈਆਂ ਲੇਖਕਾਂ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਅਜਿਹਾ ਇਸ ਕਰਕੇ ਲਿਖਿਆ ਕਿਉਂਕਿ ਫ਼ਿਲਿੱਪੀ ਦੇ ਲੋਕ ਇਪਾਫ਼ਰੋਦੀਤੁਸ ਦੇ ਛੇਤੀ ਨਾ ਪਰਤਣ ਤੇ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਹੋਣਗੇ। ਮੈਨੂੰ ਇਸ ਦਾ ਕੋਈ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਵਿਖਾਈ ਦਿੰਦਾ ਹੈ; ਮੈਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਇਪਾਫ਼ਰੋਦੀਤੁਸ ਅਤੇ ਫ਼ਿਲਿੱਪੀ ਦੀ ਮੰਡਲੀ ਵਿਚ ਇਕ ਨੇੜਲਾ ਦਿਲੀ ਅਤੇ ਪਰਵਾਹ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਸਬੰਧ ਦਿਸਦਾ ਹੈ। ਜੇ ਵੀ ਹੋਵੇ ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਇਹ ਜ਼ੋਰ ਦੇ ਕੇ ਕਿ ਇਪਾਫ਼ਰੋਦੀਤੁਸ ਨੂੰ ਘਰ ਘੱਲਣ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਉਸ ਦਾ ਸੀ, ਅਲੋਚਨਾ ਦੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਖ਼ਤਮ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

ਆਇਤ 29. ਇਪਾਫ਼ਰੋਦੀਤੁਸ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ ਕਰਦਿਆਂ ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਤਾੜਨਾ ਕੀਤੀ: ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਉਹ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭੂ ਵਿਚ ਪੂਰੇ ਅਨੰਦ ਨਾਲ ਕਬੂਲ ਕਰੋ ਅਤੇ ਇਹੋ ਜੇਹਿਆਂ ਦਾ ਆਦਰ ਕਰੋ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਉਸ ਦਾ ਸਵਾਗਤ ਇਕ ਨਾਇਕ ਵਾਂਗੂੰ ਕਰਨਾ ਸੀ। ਕੋਈ ਇਤਰਾਜ਼ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ, ‘ਪਰ ਉਹ ਤਾਂ ਅਜਿਹਾ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਇਕ ਆਮ ਮਸੀਹੀ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿਚ ਆਕਰਸ਼ਣ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਤਾਂ ਫਿਰ ਉਸ ਦਾ ਆਦਰ ਕਿਉਂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ?’ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਨੇ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਕੰਮ ਨੂੰ ਬੜੀ ਈਮਾਨਦਾਰੀ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਸੀ।

ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਲਿਖਿਆ, ‘ਸਭਨਾਂ ਦਾ ਹੱਕ ਭਰ ਦਿਓ।... ਜਿਹ ਦਾ ਆਦਰ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਆਦਰ ਕਰੋ’ (ਰੋਮੀਆਂ 13: 7)। ਸੰਦਰਭ ਵਿਚ ਰੋਮੀਆਂ 13: 17 ਵਿਚ ਪੌਲੁਸ ਦੇ ਦਿਮਾਗ ਵਿਚ ਦੁਨਿਆਵੀ ਹਾਕਮਾਂ ਨੂੰ ਆਦਰ ਦੇਣ ਦੀ ਗੱਲ ਸੀ, ਪਰ ਇਸ ਨੂੰ ਉੱਥੇ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਹੋਰਨਾਂ

ਨੂੰ ਬਣਦਾ ਆਦਰ ਦੇਣ ਦੀ ਗੱਲ ਹੋਵੇ। ਰੋਮੀਆਂ 13:7 ਵਿਚ ‘ਆਦਰ’ ਅਤੇ ਫਿਲਿੱਪੀਆਂ 2:29 ਵਿਚ ‘ਆਦਰ’ ਇੱਕੋ ਹੀ ਮੂਲ ਸ਼ਬਦ ਤੋਂ ਲਏ ਗਏ ਹਨ।

ਆਇਤ 30. ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਇਪਾਫ਼ਰੋਦੀਤੁਸ ਦੀ ਬਿਮਾਰੀ ਦਾ ਸਬੰਧ ਉਸ ਦੇ ਕੰਮ ਨਾਲ ਸੀ: ਉਹ ਮਸੀਹ ਦੇ ਕੰਮ ... ਨੂੰ ਪੂਰਿਆਂ ਕਰਨ ਲਈ ਓਨ ਆਪਣੀ ਜਾਨ ਤਲੀ ਉੱਤੇ ਧਰੀ। ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਲੱਗ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਫ਼ਰਜ਼ ਸਧਾਰਣ ਅਤੇ ਬੇਕਾਰ ਸਨ, ਪਰ ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ‘ਮਸੀਹ ਦੇ ਕੰਮ’ ਨੂੰ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਇਪਾਫ਼ਰੋਦੀਤੁਸ ਦੀ ਬਿਮਾਰੀ ਦਾ ਪੂਰਾ ਪੂਰਾ ਕਾਰਣ ਤਾਂ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਪਰ ਯਕੀਨੀ ਤੌਰ ਤੇ ਉਹਨੇ ਪ੍ਰਭੂ ਦੀ ਖ਼ਾਤਰ ‘ਆਪਣੀ ਜਾਨ ਤਲੀ ਉੱਤੇ’ ਧਰ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। *Parableuomai* (ਪੈਰਾਬੋਲਿਓਮੈ) ਦੇ ਇਕ ਰੂਪ ਤੋਂ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤੇ ‘ਤਲੀ ਉੱਤੇ ਧਰੀ’ ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦਿਲਚਸਪ ਹੈ। ਪੌਲੁਸ ਵੱਲੋਂ ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ ਸ਼ਬਦ ‘ਸੁੱਟਣਾ’ ਲਈ ਸ਼ਬਦ (*ballō*, ਬੇਲੋ) ਨਾਲ ‘ਦੇ ਨਾਲ’ ਲਈ ਸ਼ਬਦ (*para*, ਪੈਰਾ) ਨੂੰ ਮਿਲਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਅਰਥ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਜਾਣ ਬੁੱਝ ਕੇ ਖ਼ਤਰੇ ਦੀ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ‘ਸੁੱਟਣਾ’ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ ਇਹ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਖ਼ਤਰੇ ਵਿਚ ਪਾਉਣਾ ਹੈ। ਇਪਾਫ਼ਰੋਦੀਤੁਸ ਨੇ ਮਸੀਹ ਦੇ ਕੰਮ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਨਾਲੋਂ ਵਧੇਰੇ ਅਹਿਮ ਜਾਣਿਆ।

ਇਪਾਫ਼ਰੋਦੀਤੁਸ ਨੇ ਅਜਿਹਾ ਕੀ ਕੀਤਾ ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਸ ਦੀ ਜਾਨ ਖ਼ਤਰੇ ਵਿਚ ਪੈ ਗਈ? ਮਾਮਲੇ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਕਰਨ ਦੇ ਬਾਅਦ ਮੈਂ ਅਜੇ ਵੀ ਪੱਕਾ ਨਹੀਂ ਕਹਿ ਸਕਦਾ ਪਰ ਕੁਝ ਸੁਝਾਅ ਹਨ ਜਿਹੜੇ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ:

- ਰੋਮ ਤੋਂ ਸੱਤ ਸੌ ਮੀਲ ਦੂਰ ਜਾਣਾ, ਉਹ ਵੀ ਪੈਸੇ ਲੈਕੇ, ਜੋਖਿਮ ਭਰਿਆ ਕੰਮ ਹੁੰਦਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਰਾਹ ਵਿਚ ਇਪਾਫ਼ਰੋਦੀਤੁਸ ਤੇ ਹਮਲਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਲੂਕਾ 10:30 ਤੋਂ ਪਤਾ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਆਮ ਗੱਲ ਸੀ। ਜੇ ਉਸ ਉੱਤੇ ਹਮਲਾ ਹੋਇਆ ਸੀ ਤਾਂ ਇਪਾਫ਼ਰੋਦੀਤੁਸ ਨੇ ਉਸ ਦਾਨ ਨੂੰ ਪੌਲੁਸ ਵਾਸਤੇ ਕਿਸੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਰੱਖਿਆ।
- ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਜੋਖਿਮ ਪੇਸ਼ੀ ਤੇ ਗਏ ਆਦਮੀ ਦੀ ਜਾਨ ਨਾਲ ਮਿਲਦਾ ਜੁਲਦਾ ਹੋਵੇ। ਪੌਲੁਸ ਉੱਤੇ ਬਗ਼ਾਵਤ ਦਾ ਇਲਜ਼ਾਮ ਲੱਗਾ ਸੀ; ਜਿੱਥੋਂ ਤਕ ਰੋਮੀਆਂ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਾਸਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਕੋਈ ਜੁਰਮ ਨਹੀਂ ਸੀ। ‘ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਉਡੀਕ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਦਾ ਨਿੱਜੀ ਸਹਾਇਕ ਹੋਣ ਲਈ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਦੇਣ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਆਦਮੀ ਉਸੇ ਇਲਜ਼ਾਮ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹੋਣ ਦਾ ਜੋਖਿਮ ਲੈ ਰਿਹਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ।’⁵
- ਪੌਲੁਸ ਦੀਆਂ ਕੁਝ ਹਦਾਇਤਾਂ ਲੈ ਕੇ ਜਾਣਾ ਜੋਖਿਮ ਭਰਿਆ ਹੋ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਉਦਾਹਰਣ ਲਈ ਜੇ ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਬਿਮਾਰ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਲਈ ਆਖਿਆ ਹੋਵੇ। ‘ਮੁੱਢਲੀ ਕਲੀਸੀਆ ਦੇ ਲੋਕ ਜਿਹੜੇ ਆਪਣੀ ਜਾਨ ਤਲੀ ਤੇ ਰੱਖ ਕੇ ਬਿਮਾਰਾਂ ਦੀ ਪਰਵਾਹ ਕਰਦੇ ਸਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ *parabolani* (ਪੈਰਾਬੋਲੇਨੀ) ਆਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ, ਇਸ ਹਵਾਲੇ ਵਿਚ ਅਨੁਵਾਦ ਹੋਏ ਸ਼ਬਦ [‘ਤਲੀ ਉੱਤੇ ਧਰੀ’] ਦਾ ਇਕ ਰੂਪ, ਜਿਸ ਦਾ ਮੂਲ ਅਰਥ ‘ਦਲੇਰ ਲੋਕ’ ਹੈ।’⁶

ਇਪਾਫ਼ਰੋਦੀਤੁਸ ਫਿਲਿੱਪੀਆਂ ਦੀ ਤਰਫ਼ੋਂ ਪੌਲੁਸ ਦਾ ਹਿੱਤਕਾਰੀ ਸੀ। ਉਹ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਫਿਲਿੱਪੀਆਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਵਿਚ ਜੋ ਬੁਝ ਸੀ ਉਹਨੂੰ ਪੂਰਿਆਂ ਕਰਨ ਲਈ ਮੌਜੂਦ ਸੀ। ‘ਅੰਗ੍ਰੇਜ਼ੀ ਵਿਚ [‘ਜੋ ਬੁਝ ਸੀ’ ਵਾਕਅੰਸ਼] ਇਕ ਝਿੜਕ ਵਰਗਾ ਲਗਦਾ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਯੂਨਾਨੀ ਵਿਚ ਇਸ ਦਾ ਇਹ ਮਕਸਦ ਨਹੀਂ ਹੈ।’⁷ ਫਿਲਿੱਪੀਆਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ‘ਬੁਝ’ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕੋ ਗਲ ਦੀ ਸੀ ਕਿ ਜਦ ਪੌਲੁਸ ਰੋਮ

ਵਿਚ ਸੀ ਤਾਂ ਉਹ ਉਹਦੇ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੇ ਸਨ। ਅਧਿਆਇ 4 ਵਿਚ ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਆਖਿਆ, ‘... ਤੁਸਾਂ ਤਾਂ ਮੇਰੇ ਲਈ ਚਿੰਤਾ ਕੀਤੀ ਸੀ ਪਰ ਵੇਲਾ ਹੱਥ ਨਾ ਲੱਗਾ’ (4: 10)। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ‘ਬੁਝ’ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨੁਮਾਇੰਦੇ ਇਪਾਫ਼ਰੋਦੀਤੁਸ ਵੱਲੋਂ ਪੂਰੀ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਉਸ ਨੇ ਪੌਲੁਸ ਨੂੰ ‘ਉਹ ਮਦਦ ਜਿਹੜੀ ਉਹ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦੇ ਸਨ’ ਦਿੱਤੀ (CJB)।

ਪ੍ਰਾਸੰਗਿਕਤਾ

ਉਦਾਰਤਾ (2: 19-30)

ਫਿਲਿੱਪੀਆਂ ਦੇ ਨਾਂਅ ਲਿਖਦਿਆਂ ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਉਦਾਹਰਤਾ ਦੀ ਲੋੜ ਦੱਸੀ (2: 3, 4)। ਫਿਰ ਉਸ ਨੇ ਉਦਾਰਤਾ ਦੀ ਪਰਮ ਮਿਸਾਲ ਦੱਸੀ (2: 5-8)। ਫਿਰ ਉਸ ਨੇ ‘ਮਸੀਹ ਦੇ ਮਨ’ ਵਾਲੇ ਦੋ ਇਨਸਾਨਾਂ ਦੀ ਮਿਸਾਲ ਦਿੱਤੀ: ਤਿਮੋਥਿਉਸ ਅਤੇ ਇਪਾਫ਼ਰੋਦੀਤੁਸ (2: 19-30)। ਕਿੰਨੇ ਵਧੀਆ ਬੰਦੇ ਸਨ; ਕਿੰਨੇ ਚੰਗੇ ਬੰਦੇ ਸਨ। ਸਾਡੇ ਲਈ ਕਿੰਨੀਆਂ ਵਧੀਆ ਮਿਸਾਲਾਂ ਸਨ!

ਭਲੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ (2: 19-30)

ਅਮਰੀਕੀ ਸਮੁੰਦਰੀ ਫ਼ੌਜ ਦੀ ਮਸ਼ਹੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ‘‘ਕੁਝ ਚੰਗੇ ਬੰਦਿਆਂ’’ ਦੀ ਤਲਾਸ਼ ਵਿਚ ਹੈ। ‘‘ਕੁਝ ਚੰਗੇ ਬੰਦਿਆਂ’’ ਦੀ ਤਲਾਸ਼ ਫ਼ੌਜ ਦੀ ਇਸ ਸ਼ਾਖਾ ਨਾਲ ਸ਼ੁਰੂ ਜਾਂ ਖਤਮ ਨਹੀਂ ਹੋਈ। ਪੁਰਾਣੇ ਜ਼ਮਾਨੇ ਦੇ ਇਕ ਫਿਲਾਸਫ਼ਰ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਦੱਸੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਇਕ ਜਗਦੀ ਲਾਲਟੈਨ ਲੇ ਕੇ ਦਿਨ ਵੇਲੇ ਇੱਧਰ ਉੱਧਰ ਝਾਕਦਾ ਘੁਮੰਦਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਜਦ ਉਸ ਤੋਂ ਪੁੱਛਿਆ ਜਾਂਦਾ ਕਿ ਉਹ ਕੀ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਦਾ ਜਵਾਬ ਸੀ, ‘‘ਮੈਂ ਇਕ ਇਮਾਨਦਾਰ ਬੰਦੇ ਨੂੰ ਲੱਭ ਰਿਹਾ ਹਾਂ।’’⁸ ਖੁਦਾ ਨੇ ਹਿਜ਼ਕੀਏਲ ਨਬੀ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ, ‘‘ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਭਾਲ ਕੀਤੀ ਕਿ ਕੋਈ ਅਜਿਹਾ ਆਦਮੀ ਲਭੇ ਜੋ ਕੰਧ ਬਣਾਵੇ ਅਤੇ ਉਸ ਧਰਤੀ ਦੇ ਲਈ ਉਸਦੇ ਝਰਨੇ ਵਿਚ ਮੇਰੇ ਮੁਹਰੇ ਖਲੋਵੇ ਤਾਂ ਜੋ ਮੈਂ ਉਹ ਨੂੰ ਨਾ ਉਜਾੜਾ, ਪਰ ਕੋਈ ਨਾ ਲੱਭਿਆ’’ (ਹਿਜ਼ਕੀਏਲ 22: 30)। ਪੰਜਾਹ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਾਲਾਂ ਤਕ ਪ੍ਰਭੂ ਦੀ ਕਲੀਸੀਆ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਜੋਂ, ਮੇਰਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡੀਆਂ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਵਿਚ ਇਕ ‘‘ਕੁਝ ਭਲੇ ਆਦਮੀਆਂ’’ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। (ਔਰਤਾਂ ਵੀ ਓਨੀਆਂ ਹੀ ਅਹਿਮ ਹਨ; ਕਿਉਂਕਿ ਖੁਦਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਭੂ ਦੀ ਕਲੀਸੀਆ ਵਿਚ ਅਗਵਾਈ ਆਦਮੀ ਕਰਨ, ਇਸ ਕਰਕੇ ਕਈ ਵਾਰ ਮਸੀਹੀ ਆਦਮੀਆਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਉੱਤੇ ਖੁਦਾ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਵੱਡੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨੂੰ ਸਮਝਾਉਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ) 2: 19-30 ਵਿਚ ਤਿਮੋਥਿਉਸ ਅਤੇ ਇਪਾਫ਼ਰੋਦੀਤੁਸ ਨਾਮਕ ਦੋ ਚੰਗੇ ਬੰਦਿਆਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਹੈ।

ਬੇਪਰਵਾਹ (2: 21)

ਇੰਜੀਲ ਦੀ ਤਰੱਕੀ ਵਿਚ ਇਸ ਨਾਲੋਂ ਵੱਧ ਹੋਰ ਰੁਕਾਵਟ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਵਰਣਨ ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਕੀਤਾ: ‘‘ਕਿਉਂ ਜੋ ਸਾਰੇ ਆਪੋ ਆਪਣੇ ਮਤਲਬ ਦੇ ਯਾਰ ਹਨ, ਨਾ ਕਿ ਯਿਸੂ ਮਸੀਹ ਦੇ।’’ ਮੈਂ ਇਕ ਕਲੀਸੀਆ ਬਾਰੇ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਿਸ ਦੀ ਬਿਲਡਿੰਗ ਦੇ ਬਾਹਰ JESUS ONLY (‘‘ਸਿਰਫ ਯਿਸੂ’’) ਲਿਖਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਇਕ ਤੂਫ਼ਾਨ ਆਇਆ ਜਿਸ ਨਾਲ ਪਹਿਲੇ ਤਿੰਨ ਅੱਖਰ ਉੱਡ ਗਏ ਜਿਸ ਕਰਕੇ US ONLY (‘‘ਸਿਰਫ ਅਸੀਂ’’) ਰਹਿ ਗਿਆ।⁹ ਅਫ਼ਸੋਸ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਅੱਜ ਸਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਕਈਆਂ ਦਾ ਬਿਆਨ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ‘‘ਕੋਈ ਆਪਣੇ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਦੂਏ ਦੇ ਭਲੇ ਲਈ ਜਤਨ ਕਰੇ’’ (1 ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ 10: 24)। ਇਹ ਇਕ ਅਜਿਹੀ ਚੁਣੌਤੀ ਹੈ ਜਿਸ ਜਿਸ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਉਸ ਨੇ ਆਪ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ। ਉਹ

“ਆਪਣੇ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਬਾਹਲਿਆਂ ਦੇ ਭਲੇ ਲਈ ਜਤਨ ਕਰਦਾ [ਸੀ] ਸੀ ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ ਬਚਾਏ ਜਾਣ” (1 ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ 10:33)। ਸਾਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਮਰਦਾਂ ਅਤੇ ਔਰਤਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਜਿਹੜੇ ਪਰਵਾਹ ਕਰਦੇ ਹੋਣ, ਜਿਹੜੇ ਘਰ ਵਿਚ ਹੋਣ ਜਾਂ ਬਾਹਰ, ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਅਤੇ ਜਿਹੜੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋੜਾਂ ਨੂੰ ਘੱਟ ਕਰਨ ਲਈ ਜੋ ਵੀ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋਣ, ਉਹ ਕਰਨ।

ਪ੍ਰਭੂ ਦੇ ਸੇਵਕਾਂ ਦਾ ਆਦਰ ਕਰਨਾ (2:29)

ਦੁੱਖ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜਿਹੜੇ ਵਫ਼ਾਦਾਰੀ ਨਾਲ ਸੇਵਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ਹਮੇਸ਼ਾ ਅਪਣਾਉਂਦੇ ਨਹੀਂ ਹਾਂ। ਇਸ ਅਣਗਹਿਲੀ ਦੀ ਇਕ ਦੁੱਖਦਾਈ ਮਿਸਾਲ ਉਦੋਂ ਮਿਲੀ ਜਦੋਂ ਇਕ ਮਿਸ਼ਨਰੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦਾ ਪਰਿਵਾਰ ਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਕਈ ਸਾਲ ਬਿਤਾਉਣ ਦੇ ਬਾਅਦ ਘਰ ਨੂੰ ਪਰਤ ਰਹੇ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਜਹਾਜ਼ ਵਿਚ ਇਕ ਮਸ਼ਹੂਰ ਖਿਡਾਰੀ ਸੀ। ਖਿਡਾਰੀ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਜੋਸ਼ੀਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਕਾਂ ਦੀ ਭੀੜ ਲੈਣ ਲਈ ਆਈ ਸੀ ਪਰ ਮਿਸ਼ਨਰੀ ਦਾ ਸਵਾਗਤ ਕਰਨ ਲਈ ਉੱਥੇ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਮਿਸ਼ਨਰੀ ਦੀ ਪਤਨੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਨਿਰਾਸ਼ ਪਤੀ ਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨਾਲ ਦਿਲਾਸਾ ਦਿੱਤਾ: “ਘਰ ਵਾਪਸੀ ਕੋਈ ਵੱਡੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਹੈ।” ਖੁਦਾ ਦਾ ਸ਼ੁਕਰ ਹੈ ਕਿ ਇਕ ਦਿਨ ਆਵੇਗਾ ਜਦ ਉਹਦੇ ਲਈ ਕੀਤੇ ਗਏ ਛੋਟੇ ਤੋਂ ਛੋਟੇ ਕੰਮ ਨੂੰ ਵੀ ਮਾਨਤਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ (ਮੱਤੀ 25:31-46)। ਜੇ ਇਸ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿਚ ਵੀ ਅਸੀਂ ਸ਼ੁਕਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਨੂੰ ਵਿਖਾਈਏ ਤਾਂ ਚੰਗਾ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ?

ਕੋਈ ਇਤਰਾਜ਼ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ, “ਪਰ ਜੇ ਅਸੀਂ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਰੂਹਾਨੀ ਗਤੀਵਿਧੀ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਨਮਾਨਤ ਕਰਦੇ ਹਾਂ, ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਅੰਦਰ ਘੁਮੰਡ ਆ ਜਾਵੇਗਾ!” ਲਾਜ਼ਮੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਫ਼ਿਲਿੱਪੀਆਂ 2 ਵਿਚ ਪੌਲਸ ਨੇ “ਫੋਕੇ ਘੁਮੰਡ” (ਆਇਤ 3) ਦੀ ਨਿੰਦਿਆ ਕੀਤੀ ਜਦ ਕਿ ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਮਸੀਹੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਭਾਈ “ਦਾ ਆਦਰ” ਕਰਨ ਲਈ ਆਖਿਆ (ਆਇਤ 29)। ਮੈਂ ਅਰਲ ਐੱਫ਼. ਪਾਮਰ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ, ਜਿਸ ਨੇ ਲਿਖਿਆ ਹੈ:

ਮੈਂ ਅਜਿਹੀ ਕਿਸੇ ਸੰਗਤੀ ਬਾਰੇ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦਾ ਜਿਸ ਨੂੰ “ਸ਼ੁਕਰੀਆ” ਆਖਣ ਨਾਲ ਜਾਂ ਇਕ ਦੂਜੇ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀ ਲਗਾਅ ਵਿਖਾਉਣ ਨਾਲ ਬਹੁਤਾ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋਇਆ ਹੋਵੇ। ਪਰ ਮੈਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਕਲੀਸੀਆਵਾਂ ਅਤੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਜਾਣਦਾ ਹਾਂ ਜਿਹੜੇ ਆਪਣੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਲਗਾਅ ਦੀ ਘਾਟ ਕਰਕੇ ਬੇਰੰਗ ਅਤੇ ਭੁਰਭੁਰੇ ਹੋ ਗਏ।¹⁰

“ਬੇਸ਼ੱਕ ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਉਸ ਆਦਰ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਸਿਰਫ਼ ਖੁਦਾ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਪਰ ਅਜਿਹਾ ਆਦਰ ਵੀ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਮਨੁੱਖਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।”¹¹ ਫ਼ਿਲਿੱਪੀਆਂ 2:25-30 ਵਿਚ ਪੌਲਸ ਨੇ ਇਪਾਫ਼ਰੋਦੀਤੁਸ ਨੂੰ ਆਪ ਉਸ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਆਦਰ ਦਿੱਤਾ। “ਤਾਰੀਫ਼ ਦੇ ਇਹ ਸ਼ਬਦ ... ਉਦੋਂ ਪੜ੍ਹੇ ਜਾਣਗੇ ਜਦੋਂ ਲੋਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਰੋਮੀ ਜੋਧਿਆਂ ਦੇ ਨਾਂਅ ਵੀ ਭੁੱਲ ਚੁੱਕੇ ਹੋਣਗੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦੁਨੀਆਂ ਦੀ ਹਕੂਮਤ ਵਾਸਤੇ ਉਸ ਸ਼ਹਿਰ ਦੀਆਂ ਕੰਧਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਲੜਾਈ ਕੀਤੀ ਜਿੱਥੇ ਮਸੀਹ ਦੇ ਇਸ ਦੀਨ ਮੰਨਣ ਵਾਲੇ ਦਾ ਘਰ ਸੀ।”¹² ਮਸੀਹੀ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ ਸਾਨੂੰ “ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਦੋਸ਼ੀ” ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਦੇ ਤਰੀਕੇ ਲੱਭਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ “ਜਿਹੜੀ [ਦੂਜਿਆਂ ਨੂੰ] ਆਪਣੀ ਅਹਿਮੀਅਤ ਦਾ ਅਹਿਸਾਸ ਕਰਾਵੇ ਅਤੇ ਸਾਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬੇਸ਼ਕੀਮਤੀ ਹੋਣ ਦਾ।”¹³

ਪ੍ਰਭੂ ਲਈ ਕੰਮ ਕਰੋ (2:30)

ਪ੍ਰਭੂ ਲਈ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕੋਈ ਵੀ ਕੰਮ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਕੰਮ ਹੈ। ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਨਾ, ਸਿੱਖਿਆ ਦੇਣਾ

ਅਤੇ ਬੰਦਗੀ ਵਿਚ ਅਗਵਾਈ ਕਰਨਾ ਅਹਿਮ ਕੰਮ ਹੈ ਪਰ ਭਾਈਆਂ ਜਾਂ ਭੈਣਾਂ ਨੂੰ ਦਲੇਰ ਕਰਨਾ, ਸੋਗ ਵਿਚ ਪਿਆਂ ਨੂੰ ਤਸੱਲੀ ਦੇਣਾ ਅਤੇ ਬਿਮਾਰਾਂ ਵਾਸਤੇ ਖਾਣਾ ਲਿਜਾਣਾ ਵੀ ਅਹਿਮ ਹਨ (ਵੇਖੋ ਮੱਤੀ 10:42; 25:31-46)। ਸਾਨੂੰ ਹੋਰ ਮਸੀਹੀ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਜਿਹੜੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸੂਰਤ ਵਿਚ ਭਾਵ ਬੇਕਦਰੀ ਵਾਲੇ ਕੰਮ ਵੀ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੋਣ ਜਿਸ ਨਾਲ ਪ੍ਰਭੂ ਦਾ ਕੰਮ ਵੱਧ ਸਕੇ।

ਟਿੱਪਣੀਆਂ

¹ਜੌਨ ਐੱਫ. ਵਾਲਵਰਡ, *ਫਿਲਿੱਪੀਅੰਜ਼: ਟ੍ਰਾਇਅੰਫ ਇਨ ਕ੍ਰਾਈਸਟ, ਐਵਰੀਮੈਨ* ਜ ਬਾਈਬਲ ਕਮੈਂਟਰੀ (ਸ਼ਿਕਾਗੋ: ਸੂਡੀ ਪ੍ਰੈੱਸ, 1971), 71. ²ਕਈ ਲੇਖਕ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਪਾਫ਼ਰੋਦੀਤੁਸ ਫਿਲਿੱਪੀ ਦੀ ਮੰਡਲੀ ਦਾ ਐਲਡਰ ਜਾਂ ਡੀਕਨ ਸੀ। ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਹੋਵੇ, ਪਰ ਵਚਨ ਇਹ ਨਹੀਂ ਦੱਸਦਾ। ³ਵਿਲੀਅਮ ਬਾਰਕਲੇ, *ਦ ਲੈਟਰਜ਼ ਟੂ ਦ ਫਿਲਿੱਪੀਅੰਜ਼, ਕੋਲੋਸੀਅੰਜ਼, ਐਂਡ ਥੱਸਲੋਨੀਅੰਜ਼*, ਸੋਪਿਆ ਅੰਕ, ਦ ਡੇਅਲੀ ਸਟੱਡੀ ਬਾਈਬਲ ਸੀਰੀਜ਼ (ਫਿਲਾਡੈਲਫੀਆ: ਵੈਸਟਮਿੰਸਟਰ ਪ੍ਰੈੱਸ, 1975) 49. ⁴ਜੇਮਸ ਐੱਮ. ਟੋਲੇ, *ਨੋਟਸ ਆਨ ਫਿਲਿੱਪੀਅੰਜ਼* (ਜੈਨ ਫਰਨੈਂਡੋ, ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ: ਟੋਲੇ ਪਬਲੀਕੇਸ਼ਨਜ਼, 1972), 44. ⁵ਬਾਰਕਲੇ, 48. ⁶ਟੋਲੇ, 47. ⁷ਪੈਟ ਐਡਵਿਨ ਹੈਰੱਲ, *ਦ ਲੈਟਰ ਆਫ ਪੌਲ ਟੂ ਦ ਫਿਲਿੱਪੀਅੰਜ਼*, ਦ ਲਿਵਿੰਗ ਵਰਡ ਕਮੈਂਟਰੀ (ਆਸਟਿਨ, ਟੈਕਸਸ: ਆਰ. ਬੀ. ਸਵੀਟ ਕੰ., 1969), 110. ⁸ਡਾਇਓਜੀਨਸ ਦ ਸਾਇਨਿਕ (ਲਗਭਗ 400-ਲਗਭਗ 325 ਈ.ਪੂ.); ਜੌਨ ਬਾਰਟਲੈਟ, *ਬਾਰਟਲੈਟ'ਸ ਫੈਮਿਲੀਅਰ ਕੁਆਸਰੰਜ਼*, 16ਵਾਂ ਅੰਕ, ਸੰਪਾ., ਜਸਟਿਨ ਕੈਪਲਨ (ਬੋਸਟਨ: ਲਿਟਲ, ਬ੍ਰਾਊਨ, ਐਂਡ ਕੰ., 1992), 77 ਵਿਚ ਦੁਹਰਾਇਆ ਗਿਆ। ⁹ਵਾਰੇਨ ਡਬਲਯੂ. ਵਿਅਰਸਬੇ, *ਦ ਬਾਈਬਲ ਐਕਸਪੋਜ਼ਿਸ਼ਨ ਕਮੈਂਟਰੀ*, ਅੰਕ 2 (ਵ੍ਰੀਟਨ, ਇਲਿਨੋਇ: ਵਿਕਟਰ ਬੁਕਸ, 1989), 82. ¹⁰ਅਰਲ ਐੱਫ. ਪਾਮਰ, *ਇੰਟੇਗ੍ਰਿਟੀ ਇਨ ਏ ਵਰਲਡ ਆਫ ਪ੍ਰਿਟੈਂਸ: ਇਨਸਾਈਟਸ ਫ੍ਰਮ ਦ ਬੁਕ ਆਫ ਫਿਲਿੱਪੀਅੰਜ਼* (ਡਾਊਨਰਜ਼ ਗ੍ਰੇਵ, ਇਲਿਨੋਇ: ਇੰਟਰਵਰਸਿਟੀ ਪ੍ਰੈੱਸ, 1992), 118.

¹¹ਟੋਲੇ, 46. ਵੇਖੋ ਅਫ਼ਸੀਆਂ 6:2; 1 ਤਿਮੋਥਿਉਸ 5:17; 6:1; ਇਬਰਾਨੀਆਂ 12:9; 1 ਪਤਰਸ 2:17; 3:1-7. ¹²ਚਾਰਲਸ ਆਰ. ਅਰਡਮੈਨ, *ਦ ਐਪਿਸਟਲ ਆਫ ਪੌਲ ਟੂ ਦ ਫਿਲਿੱਪੀਅੰਜ਼* (ਫਿਲਾਡੈਲਫੀਆ: ਦ ਵੈਸਟਮਿੰਸਟਰ ਪ੍ਰੈੱਸ, 1932; ਰੀਪ੍ਰਿੰਟ, ਗ੍ਰੈਂਡ ਰੈਪਿਡਜ਼, ਮਿਸਿਗਨ: ਬੇਕਰ ਬੁਕ ਹਾਊਸ, 1983), 105. ¹³ਪਾਮਰ, 117.